

Aanvraag accreditatie STADAP voor cursus 'Behandeling van jonge, stotterende kinderen (2-6 jaar) via de aanpak *Kindern dürfen stottern* (Mini-KIDS)'
Door cursusleiders Lesley Bosschaart (NL) en Veerle Waelkens (BE)
09-10-2017

Titel

'Behandeling van jonge, stotterende kinderen (vanaf 2 tot en met 6 jaar) via de directe stottermodificatiebenadering *Kindern dürfen stottern* (Mini-KIDS)'.

Globale inhoud & algemene beschrijving

KIDS is een concept voor de directe behandeling van stotterende kinderen van 2 tot 12 jaar. In de cursus zal aandacht worden besteed aan de jonge, stotterende kinderen in de leeftijd van 2 tot 6 jaar (Mini-KIDS). De afkorting staat voor *Kindern dürfen Stottern*, oftewel kinderen mogen stotteren. Aan de directe behandeling van stotterende kinderen in de leeftijd van 6 tot en met 12 jaar (Schul-KIDS) zal geen aandacht worden besteed in deze cursus.

Deze in Duitsland ontwikkelde aanpak zorgt ervoor dat kinderen ervaren dat zij met stotteren competente, zelfverzekerde sprekers zijn. Mini-KIDS past binnen de benadering gebaseerd op de stottermodificatie van Van Riper voor volwassenen en Dell voor schoolgaande kinderen. Daarnaast past Mini-KIDS binnen de directe therapie met kinderen gericht op vloeiender spraak vanuit het Demands & Capacities Model (RESTART-DCM, 2012).

Mini-KIDS heeft als doel het voorkomen en/of het afbouwen van niet-functionele copingstrategieën (secundaire stottergedragingen) vanuit de boodschap 'Het is oké om te stotteren, stotteren mag'.

Het uiteindelijke doel is vloeiend spreken, met als tussenstap stottermodificatie. Wanneer vloeiend spreken als uiteindelijk doel niet realistisch blijkt, bereikt de logopedie-stottertherapie in ieder geval dat het kind ontspannen stottert zonder negatieve emoties en attitudes.

Daarnaast zullen het kind en zijn familie op een meer open manier en met meer vertrouwen omgaan met stotteren.

Een belangrijk onderdeel van de therapie is de voortdurende betrokkenheid van een ouder en de participatie van beide ouders in de individuele therapie (én bij voorkeur in een groep die ter aanvulling op de individuele therapie van het kind wordt uitgevoerd).

Algemene onderwerpen

- Basisfeiten over stotteren: huidige wetenschappelijke visie, prevalentie en incidentie
- Risicofactoren voor stotteren
- Assessment
- Directe en indirecte therapie: indicatiestelling
- Kennis over het spectrum van bestaande aanpakken voor de behandeling van stotteren bij jonge kinderen in Nederland
- Kennis en kunde met betrekking tot Mini-KIDS
- Werken vanuit de *evidence-based* richtlijn 'Stotteren bij kinderen, adolescenten en volwassenen'
- Overwegingen voor beleid: samenwerking eerstelijns logopedist en logopedist-stottertherapeut
- Casuïstiek & *troubleshooting*

Doelstellingen

Hoofddoelstelling:

De cursist is na de cursus geïnspireerd om de aanpak Mini-KIDS te gebruiken in de eigen praktijksetting, heeft concrete handvatten in handen om onderbouwd/klinisch beredeneerd met

deze aanpak te werken met jonge kinderen die stotteren en hun ouders, en is bijgepraat over de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen omtrent stotteren en logopedie-stottertherapie.

Subdoelstellingen:

Deel I:

- De cursist legt uit, benoemt, signaleert en analyseert wat risicofactoren zijn voor stotteren.
- De cursist signaleert uitlokkende, in stand houdende en verergerende factoren, maakt deze bespreekbaar en intervenueert daar adequaat in bij stotteren.
- De cursus weet welke diagnostische instrumenten beschikbaar zijn voor onderzoek naar geobjectiveerde stotterernst en subjectieve stotterernst en stotterlast.
- De cursist beschrijft en weet welke reguliere therapiemogelijkheden er in Nederland zijn voor jonge, stotterende kinderen tot zes jaar.
- De cursist heeft concrete handvatten in handen om onderbouwd/klinisch beredeneerd met deze aanpak te werken met jonge kinderen die stotteren en hun ouders.
- De cursist werkt met de *evidence-based* richtlijn 'Stotteren bij kinderen, adolescenten en volwassenen' en handelt volgens de aanbevelingen.
- De cursist adviseert ouders van een jong kind dat stottert (casus) of een controletraject (monitoring) geïndiceerd is, er behandeling moet volgen, of dat een doorverwijzing naar een gespecialiseerde logopedist-stottertherapeut van toepassing is.
- De cursist handelt volgens *evidence-based practice* (EBP) en baseert zijn/haar handelen op wetenschappelijk gefundeerde informatie over stotteren.

Deel II:

- De cursist heeft informatie over de ontwikkeling en achtergrond van de aanpak (Mini-)KIDS: theoretisch denkkader, doelen en uitgangspunten.
- De cursist heeft concrete handvatten in handen om onderbouwd/klinisch beredeneerd met deze aanpak te werken met jonge kinderen die stotteren en hun ouders.
- De cursist werkt met de *evidence-based* richtlijn 'Stotteren bij kinderen, adolescenten en volwassenen' en handelt volgens de aanbevelingen.
- De cursist adviseert ouders van een jong kind dat stottert (casus) of een controletraject (monitoring) geïndiceerd is, er behandeling moet volgen, of dat een doorverwijzing naar een gespecialiseerde logopedist-stottertherapeut van toepassing is.
- De cursist verwoordt wat zijn/haar grenzen zijn bij de behandeling van stotteren bij alle cliëntpopulaties en wanneer hij/zij moet doorverwijzen naar een gespecialiseerde logopedist-stottertherapeut.
- De cursist handelt volgens *evidence-based practice* (EBP) en baseert zijn/haar handelen op wetenschappelijk gefundeerde informatie over stotteren.

Opzet van de cursus & doelgroep deel I en deel II

De cursus bestaat uit drie dagen. Deze drie dagen zijn opgesplitst in deel I en deel II.

- I. Deel I, de eerste dag van de cursus, is geschikt voor logopedisten die enigszins ervaring hebben met onderzoek naar en behandeling van stotteren bij jonge kinderen en hun ouders in de vrije vestiging, in het onderwijs of in een zorginstelling. Zij beschikken in geringe mate over up-to-date wetenschappelijke en adequate kennis van stotteren. Deze dag wordt gebruikt om de cursist bij te praten over de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen omtrent stotteren en logopedie-stottertherapie.
- II. Deel II, de achtereenvolgende twee dagen van de cursus, is geschikt voor logopedisten en logopedisten-stottertherapeuten met geruime ervaring in onderzoek naar en behandeling van stotteren bij jonge kinderen en hun ouders en reeds beschikken over up-to-date wetenschappelijke en adequate kennis van stotteren. Deze twee dagen worden gebruikt om specifiek in te gaan op de aanpak Mini-KIDS.

Data

- Maandag 30 oktober 2017 08.30-17.00 uur
- Dinsdag 31 oktober 2017 08.30-17.00 uur
- Woensdag 1 november 2017 08.30-17.00 uur

Programma per dag

Dag 1 (08.30-17.00 uur) – deel I

Ontvangst	08.00-08.30 uur
Inleiding, doelstellingen, verwachtingen, introductie richtlijn	08.30-10.00 uur
Pauze	10.00-10.15 uur
Laatste wetenschappelijke ontwikkelingen rondom stotteren en klinische toepassing	10.15-12.00 uur
Lunchpauze	12.00-13.00 uur
De <i>essentials van de</i> richtlijn: hoe te gebruiken (deel 1) & gerelateerde onderwerpen (risicofactoren, diagnostiek)	13.00-14.30 uur
Pauze	14.30-14.45 uur
De <i>essentials van de</i> richtlijn: hoe te gebruiken (deel 2) & gerelateerde onderwerpen (risicofactoren, diagnostiek)	14.45-16.15 uur
Vragen en discussie	16.15-16.45 uur
Afronding	16.45-17.00 uur

Dag 2 (08.30-17.00 uur) – deel II

Ontvangst	08.00-08.30 uur
Inleiding, doelstellingen, verwachtingen, introductie Mini-KIDS	08.30-10.00 uur
Pauze	10.00-10.15 uur
Mini-KIDS: algemeen	10.15-12.00 uur
Lunchpauze	12.00-13.00 uur
Mini-KIDS: 4-6 jarigen (deel 1)	13.00-14.30 uur
Pauze	14.30-14.45 uur
Mini-KIDS: 4-6 jarigen (deel 2)	14.45-16.30 uur
Vragen en discussie	16.30-16.45 uur
Afronding	16.45-17.00 uur

Dag 3 (08.30-17.00 uur) – deel II

Ontvangst	08.00-08.30 uur
Mini-KIDS: 2-3 jarigen (deel 1)	08.30-10.00 uur
Pauze	10.00-10.15 uur
Mini-KIDS: 2-3 jarigen (deel 2)	10.15-12.00 uur
Lunchpauze	12.00-13.00 uur
Mini-KIDS: groepsessies voor ouders & discussie	13.00-13.45 uur
Pauze	14.30-14.45 uur
Inbreng cursisten: <i>troubleshooting</i> , behandeldoelen, Mini-KIDS en de richtlijn, oefenen	14.45-16.30 uur
Bespreking verwachtingen	16.30-16.45 uur
Afronding (certificaten)	16.45-17.00 uur

Kernpublicaties

- Dell, C. (1979). *Treating the School Age Stutterer. A Guide for Clinicians*. Stuttering Foundation of America. Memphis, Tennessee.

- Pertijs, M.A.J., Oonk, L.C., Beer, de J.J.A., Bunschoten, E.M., Bast, E.J.E.G., Ormond, van J., Rosenbrand, C.J.G.M., Bezemer, M., Wijngaarden, van L.J., Kalter, E. J., Veenendaal, van H. (2014). *Evidence-based Richtlijn Stotteren bij kinderen, adolescenten en volwassenen*. Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie, Woerden.
- Sandrieser, P., Schneider, P. (2004). *Stottern im Kindesalter. 2. aktualisierte und erweiterte Auflage*. Thieme, Stuttgart.
- Starkweather, C.W., Gottwald, S. (1990). The Demands and Capacities Modell II: Clinical Applications. *Journal of Fluency Disorders*, 15:143-157.
- Van Riper, C. (1973). *The treatment of stuttering*. Englewood Cliffs, N.J., Prentice Hall.

Samenvatting en/of artikelen t.b.v. de verschillende onderdelen

- Bast, E.J.E.G., Van Amstel, H.K.P., Franken, M.C. (2011). Stotteren: effect van genen en van vroege therapie. *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 155 (42):1885-9.
- Bezemer, M., Bouwen, J. & Winkelman, C. (2010, 2de druk). *Stotteren: van theorie naar therapie*. Bussum: Coutinho.
- Dell, C., Jr.: *Treating the School Age Stutterer. A Guide for Clinicians*. Stuttering Foundation of America. Memphis, Tennessee, 1979.
- Franken, M.C., Laroës, E. & Putker, D. (2012). Stotterende kinderen behandelen volgens de RESTART DCM-werkwijze: een leidraad. *LOGOPEDIE*, 10, 24-29.
- Franken, M.C. & Putker, D. (2012). *Restart-DCM Werkwijze. Behandelprotocol ontwikkeld in het kader van het ZonMW project Cost-effectiveness of the Demands and Capacities Model based treatment compared to the Lidcombe programme of early stuttering intervention: Randomised trial*.
- Guitar, B. (2013). *Stuttering. An integrated approach to its nature and treatment (4th edition)*. Lippincott Williams & Wilkins.
- Milne A. A.: *Winnie-the-Pooh*. Methuen & Co., London 1926.
- Onslow, M.: *Behavioral management of stuttering*. Singular Publishing, San Diego, 1996.
- Pape-Neumann, J., Bosshardt, H.G., Natke, U., Oertle, H.: The German program for the evaluation of stuttering therapies (PEVOS) - Results of the test-phase. ISAD-Online conference 2003.
- Pertijs, M.A.J., Oonk, L.C., Beer, de J.J.A., Bunschoten, E.M., Bast, E.J.E.G., Ormond, van J., Rosenbrand, C.J.G.M., Bezemer, M., Wijngaarden, van L.J., Kalter, E. J., Veenendaal, van H. (2014). *Evidence-based Richtlijn Stotteren bij kinderen, adolescenten en volwassenen*. Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie, Woerden.
- Sandrieser, P., Schneider, P. (2002). *Direkte Therapie bei Stotternden Kindern. Symptomorientierte Verfahren für Kinder zwischen 2 und 12 Jahren*.
- Sandrieser, P., Schneider, P. (2004). *Stottern im Kindesalter. 2. aktualisierte und erweiterte Auflage*. Thieme, Stuttgart.
- Starkweather, C.W.: *Fluency and Stuttering*. Englewood Cliffs, N.J., Prentice Hall, 1987.
- Starkweather, C.W.: Gottwald, S. (1990). The Demands and Capacities Modell II: Clinical Applications. *J. Fluency Disord.* 15 (1990) 143-157.
- Van Riper, C: *The treatment of stuttering*. Englewood Cliffs, N.J., Prentice Hall 1973.
- Yairi, E., Ambrose, N.,G.: *Early Childhood Stuttering*. pro-ed, Austin, Texas, 2005.
- Yaruss, J.S., Coleman, C., & Hammer, D. (2006). Treating Preschool Children Who Stutter: Description and Preliminary Evaluation of a Family-Focused Treatment Approach. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 37, 118-136.

Deelnemers

Maximaal 25 deelnemers.

Zelfstudie-uren en bijbehorende voorbereidingsopdrachten

De studiebelasting voor de drie cursusdagen bedraagt in totaal 27 uur studiebelasting. Dit is opgebouwd uit 24 uur contacttijd (8 uur per cursusdag) en 3 uur voorbereidingstijd (waarvan één uur per cursusdag).

Reader

De reader zal bestaan uit de slides van de PowerPoint in combinatie met ruimte om aantekeningen te maken.

PowerPoint

Zie bijlage voor concept-PowerPoint.

Informatie over de docenten:**Lesley Bosschaart**

Lesley Bosschaart is sinds juli 2011 werkzaam als logopedist in Stottercentrum Rotterdam. Hij heeft in juli 2012 de 'European Clinical Specialization in Fluency Disorders' (ECSF), de Europese opleiding tot logopedist-stottertherapeut behaald en met succes afgerond. Na afronding van de ECSF is Lesley verder gegaan met de Nederlandse variant, de NVST-opleiding. Ook werkt Lesley als docent 'Vloeiendheidsstoornissen' binnen de opleiding Logopedie van de Hogeschool Rotterdam.

Veerle Waelkens

Veerle Waelkens is sinds 1989 werkzaam als logopedist. Zij heeft meer dan 20 jaar ervaring met onderzoek naar, en de behandeling van ontwikkelingsstoornissen (spraak- en taalstoornissen) en vloeiendheidsstoornissen (stotteren en broddelen, spreekangst). In 1999 heeft zij het postgraduaat "Stottertherapeut" gevolgd en succesvol afgerond.

Tevens is zij lector aan de opleiding Bachelor in de Logopedie sinds 2003 voor de opleidingsonderdelen spreekvloeiendheidsstoornissen, diagnostisch handelen, communicatieve vaardigheden en professionele ontwikkeling (Arteveldehogeschool, lid van de associatie UGent). Ook is zij lector aan de opleiding ECSF (European Clinical Specialization in Fluency).